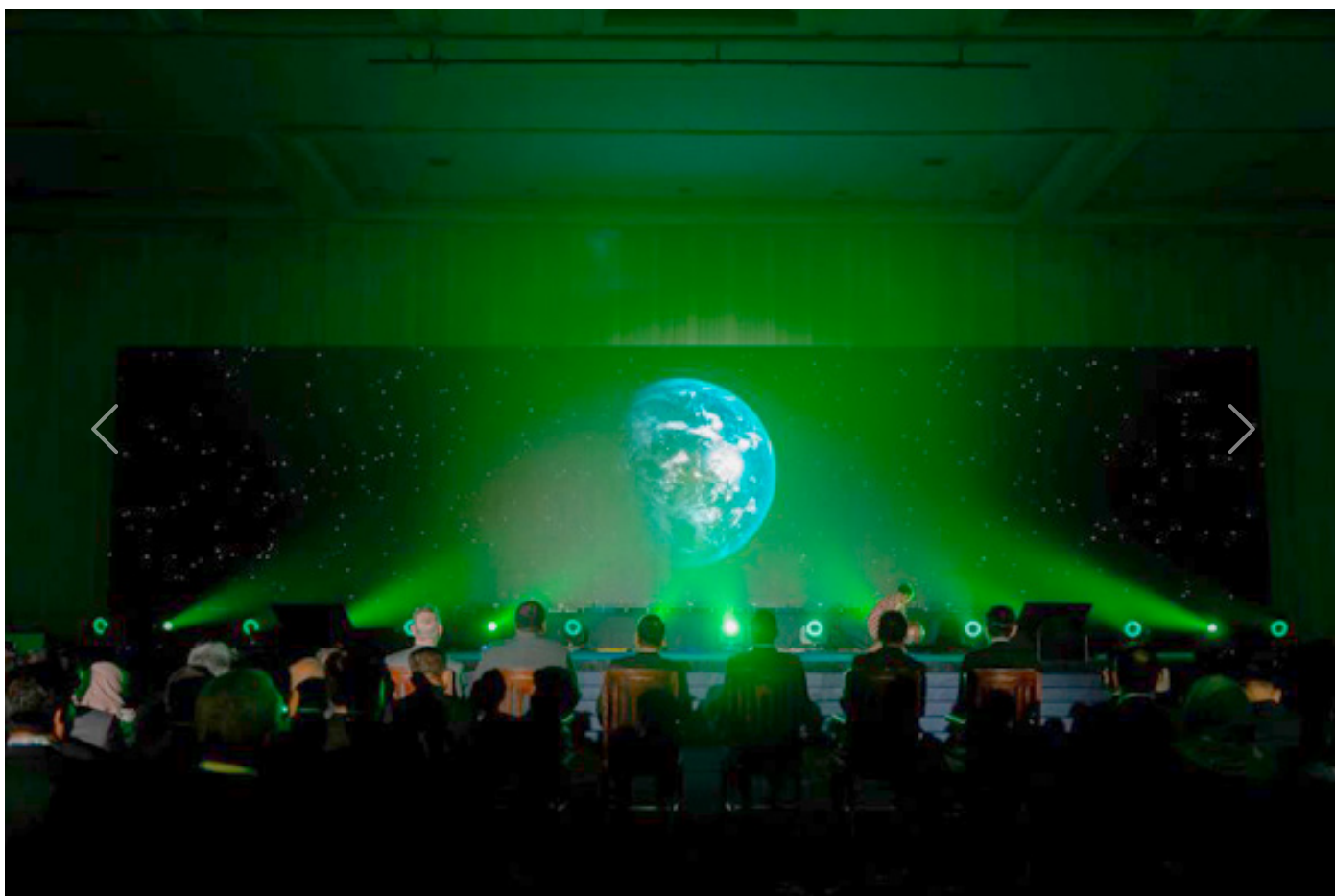

Mit várhatunk a COP28-től, avagy klímtárgyalások egy olajtermelő országban

Автор(и): Николай Петков, Климатека

Дата: 03.12.2023 Брой: 12/2023

A COP28 valószínűleg a valaha volt legnépszerűbb klímaváltozási konferencia lesz. Számos kérdésről várható vita, azzal a céllal, hogy végre biztosítsák a globális felmelegedés 1,5°C-os korlátozását. Az elmúlt hónapokban különböző ENSZ-események határozták meg a konferencia témáit, de aggodalomra ad okot, hogy a gázai és ukrajnai háborúk aláássák a törekvéseket, ráadásul a COP28-at egy olajtermelő, autoriter rezsimű országban tartják. Idén először vesz részt Bulgária saját pavilonnal a konferencián, abban a reményben, hogy biztosítsa a jövő évi COP29 rendezését. Mindez akkor történik, amikor a globális hőmérséklet és az üvegházhatású gázok koncentrációja rekordszinten van, és a Párizsi Megállapodás megvalósításának reális időhorizontja majdnem lejárt.

Idén, november 30. és december 12. között, Dubajban, az Egyesült Arab Emírségekben (EAE) kerül megrendezésre a Felek 28. Éves Konferenciája, ismertebb nevén a COP28. Itt közel 200 ország képviselői vitatják meg és tárgyalják a klímaváltozás korlátozásával és kezelésével kapcsolatos fontos kérdéseket.

197 ország küldöttségének várható részvételére a konferencián, számos szervezet képviselőivel együtt, a résztvevők teljes számának pedig akár 70 000 főt is el kell érnie, ami az idei COP-ot a valaha volt legnépszerűbbé tenné.

Mik lesznek az idei fő témák?

Emlékeztetőül, hogy a tavalyi konferencia végén először született megállapodás egy "Veszteségek és Károk" alap létrehozásáról, amely a szegény országokat kompenzálja a klímaváltozás következményeiért. Ez és a COP27-en bejelentett egyéb kötelezettségvállalások azonban nem jogilag kötelezőek, még ha fejlődést is jelentenek.

A eddig lezajlott tárgyalások, az egyes országok ígéretei, valamint a kifejtett nyomás alapján a legvalószínűbb vitatott témák a következők:

- **Befejeződik az első ún. Globális Ellenőrzés folyamata** – a Párizsi Megállapodás célkitűzéseinek teljes körű megvalósításában az országok által elért haladás részletes technikai felmérése. Ez a folyamat a dokumentumban rögzített és kulcsfontosságú a további célok meghatározásához.
- **A Párizsi Megállapodást aláíró országok Nemzetileg Meghatározott Hozzájárulásainak (NDC-k) frissítése**, ami tavaly nem történt meg. Az elmúlt években a világ legtöbb országa frissítette célkitűzéseit, de ezek még mindig nem elegendőek az 1,5°C-os cél eléréséhez.
- **Globális megállapodás születése a megújuló energia háromszoros növeléséről 2030-ig** – az USA és az EU, valamint további 60 ország, köztük a házigazda EAE támogatásával. Ez a cél a Párizsi célokban belül maradás szükséges feltételei közé tartozik.
- **A "Veszteségek és Károk" alap mechanizmusának részletezése** – miután a múltkori konferencián megállapodás született, most konkrét formát kell öltenie – milyen módon, mely országok és csoportok számára, és mekkora finanszírozást osztanak ki.
- **Keretrendszer elfogadása a Globális Alkalmazkodási Cél eléréséhez** – ilyen cél a Párizsi Megállapodásban van meghatározva, de eddig nem volt konkrét formája. Tartalmaznia kell jelentős támogatást olyan intézkedésekhez, mint a korai figyelmeztető rendszerek és az élelmiszer-rendszerek

átalakítása bizonyos régiókban. Kulcskérdés a finanszírozás, amelyet a 2021-es Glasgow-i Klímapaktum értelmében meg kell duplázni.

- **Cél hivatalos felvétele a fosszilis tüzelőanyagok kibocsátásának (fokozatos) kivezetésére** – ebben a szakaszban ilyen cél még mindig nem szerepel a hivatalos klímaegyezményekben. A legközelebb, amire az országok eddig megegyeztek, a széntermelés fokozatos csökkentése, de nem megszüntetése. Ebben a szakaszban csak egyes országok szólalnak fel a teljes kivezetés mellett.
- **A klímaváltozás enyhítése, kibocsátási kereskedelem, pénzügyek stb.** Ezek az előző évekből fennmaradt kérdések, amelyeken a munka folytatódik.

A konferenciák fő kihívásai közé tartoznak a kulcsszereplők – az USA, az EU, Kína és Oroszország – közötti feszült kapcsolatok.

Például ebben a szakaszban a COP29 2024-es rendezése még kérdéses. Kelet-európai régióbéli országban kellene megtartani, de Oroszország, amely beleegyezése nélkül az ENSZ-ben nem lehet COP helyszínt meghatározni, blokkolja a fórum szervezését egy EU-s országban, valószínűleg az ukrajnai háború miatt.

A jó hírek közé tartozik, hogy az USA és Kína elnökei kölcsönösen megállapodtak országaikban a megújuló energiaforrások arányának jelentős felgyorsításáról és a fosszilis tüzelőanyagok arányának jelentős csökkentéséről.

Az államok közötti feszültség a dubaji tárgyalások lehetséges akadályai közé tartozik

Közvetlenül a COP előtt azonban Kína és Oroszország álláspontja a fosszilis tüzelőanyagok tekintetében ellentétes azok kivezetésével. De az is tény, hogy az USA és az EU szintén nem fejeznek ki különösebb támogatást egy ilyen cél mellett. Kína és Oroszország az üzemanyagok korlátozás nélküli égetésének befejezése ellen is felszólal, azaz nem szándékoznak intézkedéseket hozni a kibocsátások csökkentésére az üzemanyagok életciklusa során, míg az Európai Unió számára ez prioritás cél.

Idén a konferencián résztvevők között elkerülhetetlen feszültségforrás lesz az izraeli-gázai háború, és valószínűleg ismét az ukrajnai háború. Az ilyen fórumok a világ számos vezetőjének összejövele és a közfigyelem miatt a kevés globális lehetőség közé tartoznak e kérdések megvitatására és elszámoltatására. Lehetséges azonban, hogy ezek a konfliktusok akadályozzák a tárgyalásokat, különösen az érintett régiókkal kapcsolatos kérdésekben. A gázai háború a legvalószínűbb oka annak, hogy Joe Biden amerikai elnök várhatóan nem vesz részt a COP28-on.

Az elmúlt hónapokban több más, az ENSZ által szervezett nemzetközi fórum is zajlott.

És bár ezek a találkozók önmagukban nem jelentettek jelentős előrelépést, a megbeszélések megalapozzák a COP28 idején zajló tárgyalásokat.

Ezek közül a legjelentősebb a júniusi bonni csúcstalálkozó volt. Bár egyes kérdésekben, köztük a "Veszteségek és Károk" mechanizmusában, amely továbbra is vitatott téma, enyhe előrelépést regisztráltak, a tárgyalások eredményét elégedetlenként írták le.

Ázsia-csendes-óceáni Klímahét

További találkozók közé tartoztak a Közel-Kelet és Észak-Afrika, Afrika, Ázsia és a Csendes-óceán, valamint Latin-Amerika és a Karib-térség négy "klímahéte". Ezeken a fórumokon politikusok, szakértők és az üzleti és civil társadalom képviselői vitatták meg a helyi kihívásokat az adott régiókban – az extrém események kockázatait, valamint a cselekvési lehetőségeket – például a katasztrófákra való jobb reagálást, az érintett közösségek finanszírozását, az energiaátalakítást stb.

Az Európai Unióban néhány kulcsfontosságú fejleményt jegyeztek fel. November 16-án megállapodás született egy rendelet végleges formájáról, amely először fogja szabályozni és korlátozni a metánkibocsátást, bár jelenlegi formájában nem fogja sikerülni elérni a tervezett 30%-os metánkibocsátás-csökkentést 2030-ig, ahogy azt a 2021-es Globális Metánkötélezettség előírja. Idén frissítették az Épületek Energiahatékonysági Irányelvét is, beleértve a "Fit for 55" jogalkotási csomagból származó, 2030-ig 55%-os kibocsátáscsökkentési és 2050-ig klímaneutralitási célokat.

Összességében a COP gyakran az országok jelenlegi ambícióinak felemelésének helyévé válik, így valószínű, hogy lesznek ígérek ambiciózusabb célokra.

Az idei COP legnagyobb kritikái közé tartozik, hogy a házigazda ország egy olajállam, alacsony szintű emberi jogi tisztelettel, ahol a tiltakozások tilosak. Ráadásul a COP elnöke – Szultán Ál Dzseber, az EAE

nemzeti olajvállalatának igazgatója. Nyilatkozataiban a fosszilis tüzelőanyagok használatának csökkentését szorgalmazza, a fokozatos kivezetés helyett. A klímaaktivista Greta Thunberg idén korábban "nevetségesnek" nevezte az EAE házigazdálkodását. Helena Gualinga, az amazonasi őslakos közösség képviselője szerint pedig "ez egy jel arra, hogy merre tartunk jelenleg".

Idén korábban az EAE elutasította a civil társadalmak felhívását több száz igazságtalanul büntet